

כמין חוטמין דקין. פירש בקונט' חוטס אחד כספל ונקב אחד בחוטמו והכפן מערה (א) מים צפי הספלים והנכסים מקלחין דרך החוטמין ע"ג המזבח ובמזבח היה נקב שבו המים והיין יורדין לשימין של מזבח שהיו חלולין מאד ועמוקין וזו תימה גדולה מנין לו כל אותו הענין שמחוטס של הספלים מקלה על גז המזבח ומשם לזמא הוא המזבח ומשם לשימין דלמא הוא המזבח והספלים יורדין לשימין כמין שני נקבי החוטס ולא שהיה צולט כמין חוטס כי היחא דתנן במסכת מדות (פ"ג מ"ז) גבי דמים וצקין מערבית דרומית היו שני נקבים כמין שני חוטמין דקין שהדמים נימנין על יסוד מערבית ועל יסוד דרומית ויורדין בהן ומתערבין בצמה ושמא כמין צליטת חוטס היה עשוי על הנקב שלא יפול עליו דבר לסומתו:

אחד מעובה ואחד דק. פירש בקונטרס אחד מן הנקבים מעובה משמע שרצה לומר שהיה הנקב רחב וגדול זה מזה ולשון מעובה משמע ששולי הספל היו צבים ומתוך כך אין המשקה ממחר לצלח: **שד"י** והמים מגולין פסולין לגבי מזבת. שמה שמה מהן נחש והארס מעורב צמים ונמלא שאינו מנסך מים כשיעור שהרי הארס משלים לשיעורן כך פירש בקונטרס ויתכן פירוש זה למאי דסלקא דעמיא מעיקרא בגמרא דפרין (לקמן ג.) ונעבריהו במסנת אכל לפי המסקנא מפרשינן משום הקריבנה נא לפחתך: **מנא הנ"מ**. דמוקעין ומריעין בשאיבת מים של ניסוך כך פ"י הקונט' ועוד יש לפרש דמנלן דמי השילוח צני ומפרש מדכתיב ממעייני השועה: שכל

כמין שני חוטמין דקין (ואחד) מעובה ואחד דק כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת מערבו של מים מזרחו של יין אעירה של מים לתוך של יין ושל יין לתוך של מים יצא (א) יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שמונה ג' ולמנסך אומר לו הגבה ירך שפעם אחד נסך אחד על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיה ממלא מערב שבת חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה ונשפכה נתגלתה היה ממלא מן הכיור שהיין והמים מגולין פסולין לגבי מזבח: **גב' מנא הנ"מ** אומר רב עינא דאמר קרא וישאבתם מים בששון וגו' הנהו תרי מיני חד שמויה ששון וחד שמויה שמחה א"ל ששון לשמחה אנא עדיפנא מינך דכתיב וישמחה וישונו וגו' א"ל שמחה לששון אנא עדיפנא מינך דכתיב בשמחה וששון ליהודים פרווקא דכתיב כי בשמחה תצאו א"ל שמחה לששון חד יומא שבקוך ומלו כך מיא דכתיב וישאבתם מים בששון א"ל ההוא מינא דשמויה ששון לר' אבהו עתידיתו דתמלו לי מים לעלמא דאתי דכתיב וישאבתם מים בששון א"ל אי הוה כתיב לששון כדקאמרת השתא דכתיב בששון משכיה דההוא גברא משיינן ליה גודא ומלינן ביה מיא: עלה בבבש ופנה לשמאלו כו': **ת"ר** וכל העולים למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל (א) חוץ מן העולה לשלשה דברים הללו שעולין דרך שמאל וחוזרין על העקב ואלו הן ניסוך המים וניסוך היין ועולת העוף כשרבתה במזרח: אלא שהיו משחירין: בשלמא דיינן משחיר דמיא אמאי משחיר כיון דאמר מר עיריה של מים לתוך של מים יצא מים אתי לאשחורין: ומנוקבים כמין ב' חוטמין וכו': לימא מתניתין ר' יהודה היא ולא רבנן דתנן רבי יהודה אומר בלוג היה מנסך כל שמונה דאי רבנן כי הדדי נינהו אפי' תימא רבנן חמרא סמיך מיא קליש הכי נמי מסתברא דאי רבי יהודה רחב וקצר אית ליה דתניא רבי יהודה אומר שני קשוואות היו שם אחד של מים ואחד של יין של יין פיה רחב של מים פיה קצר כדי שיהיו שניהם כלין בבת אחת ש"מ: מערבו של מים: ת"ר מעשה בצדוקי אחד שניסך על גבי רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהן (א) ואותו היום נפגמה קרן המזבח והביאו בול של מלח וסתמוהו לא מפני שהוכשר לעבודה אלא מפני שלא יראה מזבח פגום שכל

מין שני חוטמין דקין. חוטס אחד כספל ונקב אחד בחוטמו והכהן מערה צפי הספלים והנכסים מקלחין דרך החוטמין על גז המזבח ובמזבח היה נקב שבו המים והיין יורדין לשימין של מזבח שהיו עמוקין וחלולים מאד: **אחד מעובה ואחד דק**. אחד מנקבים מעובה אותו של יין ואחד דק אותו של מים: שיהו שניהם כלים כאחד. כדמפרש בגמרא שהמים ממחרים לזלח לפיכך לריך שיהא הנקב דק: ה"ג מערבו של מים מזרחו של יין. הספלים נמוגים אצל הקרן זה לפני זה סמוכין זה לזה אחד לזד מערב ואחד לפני הימנו דהיינו לזמרח: ר' יהודה אומר כו'. כדמתי פלוגי אשלשה לוגין קאי ואשצעה דקאמר ת"ק ואתא רבי יהודה לזמרח אף בשמיני מנסכים: **הגבה אח** ידך. שגאה שמתן המים כספל לפי שהצדוקין אין מודין בניסוך המים שפעם אחת נסך לדוקי אחד את המים על רגליו: **שאינה מקודשת**. לא נמחנה לעבודת המזבח שמהא קדושה לכלי שרת דקיימא לן (יומא דף י"ג:) כל הכלים שעשה משה משחיתן מקדשתן מכאן ואילך עבודתן מחתקין וצמחתי (מפרש מ"ט ממלאים בשאיבת מקודש: היה ממלא מן הכיור. מן המים צמחך הכיור ומי שרת ומקדש מימיו אין נפסלין בלינה שהיו משקעין אותו מערב צבור כדאמר בסדר יומא (דף ל"ז:) אף הוא עשה מוכני לכיור שהיו משקעין צמחני הכיור שלא יהו מימיו נפסלין בלינה: **שהיין והמים מגולים כו'**. נתגלה היינו טעמא דממלא מן הכיור ולא היה מנסך מהן לפי שהיין (והמים) המגולין פסולין לגבי מזבח דחיישינן שמה שמה מהן נחש והארס מעורב בהן ונמלא שאינו מנסך מים כשיעור שהרי הארס משלים לשיעורן: **גב' מנא הנ"מ**. דמוקעין ומריעין בשאיבת המים של ניסוך: **דכתיב שמה וששון**. אקדים קרא לשמחה קמיה ששון: **חד יומא שצוק**. יפקיעון מן השמים: **פרווקא**. קן לרוך לפניו: **בשמחה תצאו**. שהיא יראה הדרכים ויעבור מעברות המים: **משאך דהוא גברא נכרא שוינן לה גודא**. נוד וצבירו צמסכת שנת דרך קלח. הגוד והמשמרת: **עולין וירדו ימין**. כשהוא עולה לראש המזבח פונין לקרן מזרחית דרומית דהיינו לימין העולה שהכבש צדומו של מזבח ומקראי ילפינן לה (וזכרם

דף ס"ג:) ומעלותה פנות קדים (יחזקאל מג) כשתעלו צו תפנו למזרח: ומקיפין ויורדין דרך שמאל. כשהוא צא לירד אינו חוזר על עקביו אלא מקיף סביב למזבח עד שמגיע לכבש ויורד צמערבו של כבש שהיא לשמאלו בעלייתו. והאי דאין חוזרין על העקב דא"כ נמלא מהלך לזד שמאלו שהרי פניו למזבח ואינו מחזיר לו (א) אחריו ורחמנא אמר כל פניות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין דנפקא לן מדתני רמי צר יחזקאל עומד על שנים עשר צקר וכו' צמסכת וזכרם (דף ס"ג:) **חון מן העולה לג' דברים**. הנעשין צקין מערבית דרומית שפונים דרך שמאל כשהן צראש המזבח פונין לקרן מערבית דרומית שהיא לשמאלו ואין פונין לימין שיהו פונין סביב עד שיגיעו לקרן מערבית דרומית. וצמחתי קדשים (דף ס"ד) מפרש טעמא נסכים שמה יתעשנו צעשן המערכה כשיקיפוהו סביב שיתר ממהלך מאה אמה יש בהיקף המזבח ועולת העוף שמה תמות צעשן: וחוזרין על העקב גרסינן. ולא גרסינן ומקיפין על העקב צדק שעלו צו ואין מקיפין דכל כמה דמצינן למעוטי צהילוך של שמאל ממעטינן: **כשרבתה במזרח**. מקום עולת העוף על קרן דרומית מזרחית היא מפני שקרובה לצית הדשן ששם זורקין מורחה ונוזה כדכתיב (ויקרא א) והשליך אותה אלל המזבח וגו' וצית הדשן היה אלל הכבש צמורחה סמוך לה צלשטה טפחים ורחוק מן המזבח כ' אמה כדתנן צמסכת תמיד (פ"א מ"ד) גבי תורס את הדשן וכשעולת העוף רבה צמורח שיש שם כהנים רבים מולקין עולת העוף צאין ועושין אותה צמערבית דרומית אותה שצאין יכולין לעמוד שם: **אחי לאשחורין**. לפי שפעמים שמחליפין: **לימא מסניסין**. דבעי אחד מעובה ואחד דק רבי יהודה היא דאמר של מים לוג ושל יין רביעית ההין כתיב צמסכת תמיד היינו ג' לוגין שההין שנים עשר לוג: **סמיך**. עב: **ומיא קלישי**. ויולחין צנקב קטן: **הכי נמי מסתברא**. דמתני רבנן היא: **דאילו ר' יהודה רחב וקצר איש ליה**. כלומר שמעינן ליה דצלשון אחד רחב ואחד קצר קאמר ליה ולא צלשון מעובה ודק. רחב משמע יתר על קצר טפי מיימורא דמעובה על מידק: **נפגמה קרן המזבח**. ע"י צבנים שזרקו צו: **בול של מלח**. מלא אגרוף: **לא מפני**. שיהא המזבח כשר לעבודה כדמתימה זו: **אלא כדי שלא יראה פגום**. מפני הכבוד: שכל

(א) (ז"ל אחד, ג) (לעיל [מ:] מענית ג, א) יומא כו: (ד) וזכרם כו: (ה) חון מן העולין כו' וכשחוזרין חוזרין על העקב ג' מהר"מ, (ו) (פירות כלים מלשון קטות הפך ערוך), (ז) יומא כו: (ח) מוספתא פ"ג ה"ה"ה, (ט) וזכרם כו, (ט) (לקמן מט:), (י) ג"כ ע"פ.

תורה אור השלם

1. ושאבתם מים בששון ממעייני השועה:
2. ופדתי ה' שבח וקאו ציון ברהב ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה וישאו יקסו יגון ואגהה: ישעיהו לה י
3. ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר הפלך ודחו מגיע שמחה וששון ליהודים משתהו יום טוב ורבים מעמי הארץ מתיקרות כי נפל פחד היהודים עליהם:
4. כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון הקרית והתקבצו יפגוה לפניהם רבה וכל יצאי השדה יתקאו בה:

הגהות הב"ח

(א) תוב' ד"ה כמין חוטמין וכו' מערה צפי הספלים כ"ל ומיתת מים נמחק:

מוסף רש"י

בלוג היה מנסך כל שמונה. כדמתי פליג, דקאמר ת"ק שגשה לוגין ככל יום ואיזו אמר ככל יום וקאמר ת"ק שגשה ולא שמיני והוא אומר כל שמונה (יער) (טו) ולמנסך. את המים, אומר לו הגבה ירך. ונמלא שמהא פסולות למוך ספל של כסף שעל המזבח שהוא נקוב כמין חוטס דק שהיין מקלח ויולא לו והוא הניסוך (יומא כו:) שפעם אחת נסך אחד על גבי רגליו. לא עירב הללוחים למוך הספל וספק המים על גבולו, לפי שהיה צדוקי ואינו מודה צניסוך המים (שם). ומקיפין ויורדין דרך שמאל. מקיפין את המזבח צבילי צרכי עבודה או למתן דמי מטאת או כיור המערכה או היפוך איברים צניסוך, ויורדין צמערבו של כבש שהוא שמאל לעולם צמורח בעלייתן (ובחיים כו.) דרוך מן העולה לשלשה דברים הללו. העשוי צקין מערבית דרומית, שעולין דרך שמאל. כשהוא עולה למזבח פונה לשמאל כדמות קרן ובתגמר חוזר על העקב דרך עלייתו (ובחיים כו.) בול של מלח. מלא אגרוף של מלח, שמעתי (ובחיים כו.) לא מפני שהוכשר לעבודה. המזבח כל זמן שהקין פגום, כדמסיים ואילו של מזבח שאין לו סי' (שם).